

ПОЛІТИЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КИТАЮ

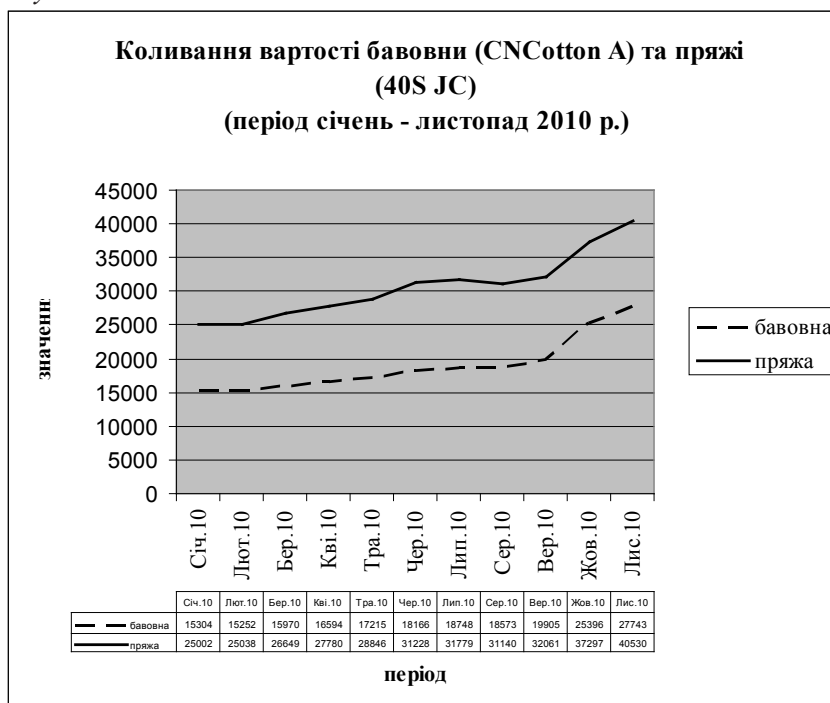
Роль та значення КНР у світовому перерозподілі бавовни в період глобалізації

В. Голод

Бавовняний сектор Китаю був довгий час монополізований урядом: райони вирощування бавовни, ціноутворення, обсяги закупівлі та продажу контролювались державою. Після вступу Китаю до ВТО відбувся ряд реформ, що дозволив прямі взаємовідносини виробника та покупця, ринкове ціноутворення тощо. На сучасному етапі китайський ринок бавовни є повністю інтегрованим у світовий, має значний вплив на його стан та тенденції розвитку. Починаючи з 1998 року, текстильна промисловість КНР є головним фактором розвитку світового споживання бавовни.

Сезон 2011/2012 розпочався 1 вересня в Китаї (в інших країнах сезон розпочинається 1 серпня). Минулий сезон був складним та непередбачуваним для китайського ринку бавовни і, як наслідок, для світового. Починаючи з червня 2010 р. ціна на бавовну збільшувалась майже кожного дня. Зупинялись виробництва, мала місце спекуляція. На ринку спостерігався значний дефіцит бавовни. З січня 2010 р. по листопад 2010 р. вартість бавовняної пряжі зросла з 25 тис. юанів до 49 тис. юанів (на 96%) (рисунок 1).

Рисунок 1

Джерело: *China cotton and textile focus*, www.cncotton.com

Вартість імпортової бавовни також зросла у зв'язку із ажіотажем на китайському ринку. Індекси Cotlook повністю повторили тенденцію китайських індексів до зростання.

Різка та непрогнозоване зростання вартості бавовни на китайському ринку і, як наслідок, на світовому, пояснюється рядом причин:

1. Несприятливими погодними умовами в регіонах вирощування (паводком в Китаї та в Пакистані в 2010 р, ураганом в Австралії в 2011 р., пошкодженням плантацій шкідниками в Індії);
2. Зростанням світового споживання бавовни протягом попередніх декількох сезонів: попит перевищує пропозицію;
3. Значним скороченням (деякий період навіть заборону) експорту бавовни з Індії;
4. Конкуренцією посівних площ між бавовною, кукурудзою та зерновими культурами. Мова йде не про протекціоністські методи. В Китаї фермери самі скорочують посівні площі на користь зернових культур, так як на зернові поширюється державне субсидювання; оброблення цих культур легше через автоматизацію праці.
5. Спекуляцією на ринку бавовни Китаю. Ряд крупних трейдерів скуповували запаси бавовни у фермерів та притримували їх з метою продажу за більш вигідною ціною.
6. Зниженням курсу долара, укріпленням китайського юаню.

Світове виробництво бавовни минулого сезону нараховувало 24 949 тис. тон, що на 13% більше, ніж у попередній сезон. Основним виробником є КНР, а саме 6 641 тис. тон (26,6 % від загального обсягу). Індія є другим за обсягом виробником бавовни (5 530 тис. тон), а США займає третю сходинку (3 942 тис. тон). Всі країни-виробники збільшили обсяги виробництва в минулому сезоні, лише в КНР спостерігалось незначне скорочення на 4,5%, що пояснюється неврожаєм через погані погодні умови. В сезоні, що розпочався Китай планує збільшити виробництво на 8%.

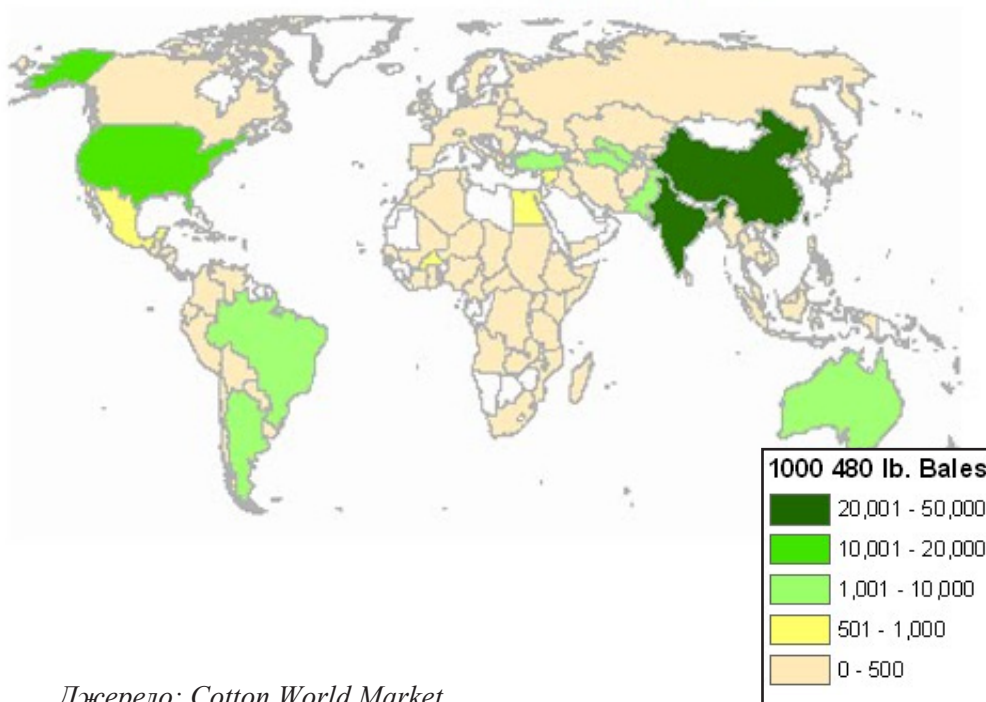
Основним споживачем бавовни також є КНР - 40,4 % (10 015 тис. тон) від загального обсягу внутрішнього споживання в країнах світу (24 806 тис. тон). Для порівняння, Індія споживає значно менше (4 355 тис. тон), залишок бавовни іде на експорт. Китай є нетто імпортером бавовни (34,1 % від загального світового імпорту). Китайська текстильна промисловість є однією з орієнтованих експорт. 95% виробництв є приватними, тобто залежать від умов ринку. Зараз китайська текстильна промисловість опинилась під впливом несприятливих умов: збільшення витрат на робочу силу та сировину, зниження податкових пільг на текстильну промисловість, дефіцит сировини та непрозорість торгових умов. Всі ці фактори будуть впливати на стан текстильного ринку Китаю, та, як наслідок, на глобальний ринок.

В минулому сезоні КНР скоротила свої кінцеві запаси на 24 % через дефіцит бавовни на внутрішньому ринку. За даними Світового комітету з бавовни (UCAC) та за статистикою USDA запаси бавовни за 5 останніх сезонів знизились від 53% до 39,5% (відношення запасів до загального виробництва), що є мінімальним значенням за останні 15 років. Загальне виробництво бавовни також падало протягом декількох попередніх сезонів. Лише в сезоні 2011/2012 планується вийти на показник 2007 р.

Сезон, що розпочався, знаходиться під тиском повідомлення про подальшу ревальвацію юаню та підвищення процентних ставок в КНР, що безумовно може сприяти зростанню внутрішньої ціни на бавовну. Серед стабілізуючих заходів, що плануються на поточний сезон, можна назвати:

1. Збільшення запасів бавовни (кінцевих стоків). В наступному сезоні планується збільшення світових запасів на 13,5% до показника 11, 104 тис. тон.
2. Збільшення продуктивності (урожайності) за рахунок вдосконалення технологій;
3. Розширення каналів імпорту бавовни. Зростаючий попит на ринку та пошук більш низької ціни призводить до зростання імпорту. Наприклад, минулий сезон відзначився значними імпортними надходженнями до КНР з Узбекистану, що також допомогло зупинити невпинне зростання вартості бавовни на внутрішньому ринку. Створена окрема торгова організація на базі Tianjin Cotton Exchange Market (ТСЕМ), що буде відповідати виключно за імпорт узбецької бавовни. Імпорт єгипетської, бразильської та американської бавовни взимку 2010/2011 рр. також допоміг стабілізувати китайський ринок. Слід також врахувати одну з тенденцій минулого сезону: збільшення внутрішньої переробки бавовни та ставка на експорт продукції з більшою доданою вартістю. В минулому сезоні цю політику продемонструвала Індія. В поточному сезоні про збільшення внутрішнього споживання та скорочення експорту заявили Узбекистан та Туреччина.
4. Збільшення посівних площ під бавовну. Світові посівні площі під бавовною займали 33,52 млн. га минулого сезону, планується розширення до 35,56 млн. га. Китай відвів 5,5 млн. га під бавовну з подальшим розширенням майже на 7%. Рисунок 2 демонструє географію бавовняних плантацій.

Рисунок 2. Виробництво бавовни 2010/2011 (10 грудня 2010)

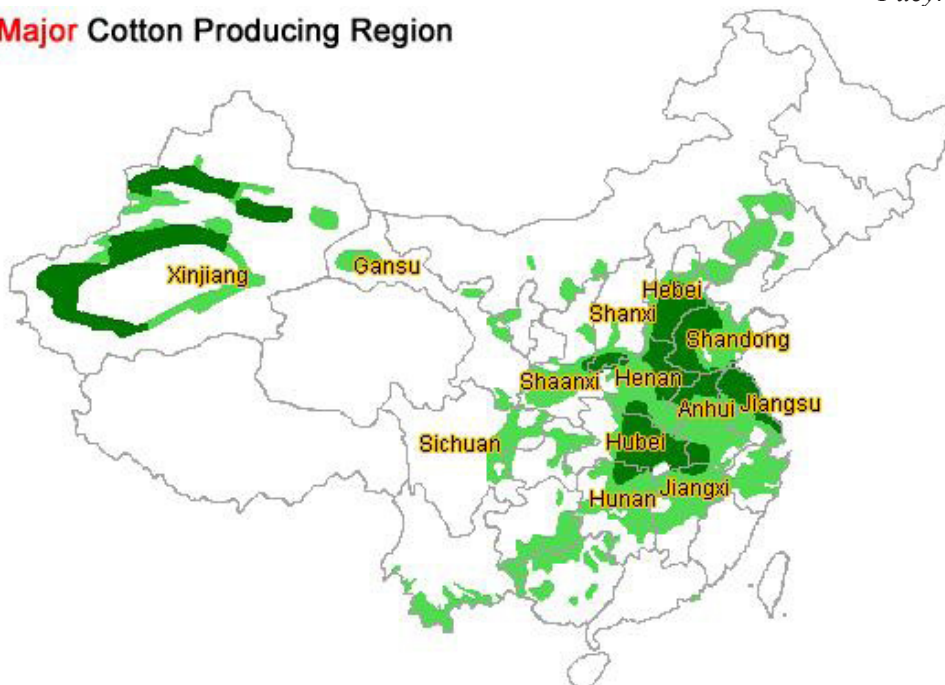
Джерело: Cotton World Market

Рисунок 2 візуально доводить, що КНР та Індія є світовими лідерами у виробництві бавовни. Цікаво, що Індія має найбільші в світі площі під бавовну - 12 млн. га, при цьому демонструючи нижчі показники виробництва (17 місце за продуктивністю – 490 кг/га).

Рисунок 3 демонструє райони вирощування бавовни в КНР.

Рисунок 3

Major Cotton Producing Region

Джерело: *China cotton and textile focus*, www.cncotton.com

Рисунок 3 демонструє райони вирощування бавовни. З рисунку видно, бавовна вирощується переважно в центральній, східній, північно-східній та західній частинах КНР. Провінція Сінцзян є лідером у виробництві китайської бавовни (30% від загальної кількості): більш низька собівартість виробництва, сприятливий клімат, урядова підтримка – всі ці складові створюють необхідні умови для розвитку галузі.

За прогнозом UCAC та даними USDA світове виробництво бавовни повинно збільшитись на 7.5% у сезоні, що розпочався. Однак очікується, що світове споживання також виросте, буде вище світового виробництва. Попит, що перевищує пропозицію, збільшення витрат на вирощування бавовни безперечно будуть сприяти підвищенню світової ціни. Ситуація на китайському ринку буде мати значний вплив на глобальний ринок. Якщо сезон 2011/2012 буде бездефіцитним для китайських споживачів, стабільність на світовому ринку бавовни гарантована.